

ชุดที่ 1

ความรู้พื้นฐาน
โวหารภาพพจน์

แบบฝึกทักษะ

การวิเคราะห์โวหารภาพพจน์ในวรรณคดีและวรรณกรรม
วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

โวหารภาพพจน์สร้างมโนภาพ

ศิรินทร์วรรณ พันธุ์วงศ์
ตำแหน่ง ครูชำนาญการ

โรงเรียนตอกคำใต้วิทยาคม จังหวัดพะเยา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์โวหารภาพพจน์ในวรรณคดีและวรรณกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการฝึกทักษะการวิเคราะห์ความงามด้านวรรณศิลป์ของวรรณคดีและวรรณกรรม โดยได้จัดทำขึ้นตามแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมุ่งให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการวิเคราะห์ด้วยชุดฝึกทักษะที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นขั้นตอน แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์โวหารภาพพจน์ในวรรณคดีและวรรณกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีจำนวน 10 ชุด ประกอบด้วย

แบบฝึกทักษะชุดที่ 1 เรื่อง ความรู้พื้นฐานโวหารภาพพจน์

แบบฝึกทักษะชุดที่ 2 เรื่อง อุปมาอุปไมย

แบบฝึกทักษะชุดที่ 3 เรื่อง อุปลักษณะ

แบบฝึกทักษะชุดที่ 4 เรื่อง บุคลาธิษฐาน

แบบฝึกทักษะชุดที่ 5 เรื่อง อติพจน์

แบบฝึกทักษะชุดที่ 6 เรื่อง นามนัย

แบบฝึกทักษะชุดที่ 7 เรื่อง ปรพากย์

แบบฝึกทักษะชุดที่ 8 เรื่อง สัทพจน์

แบบฝึกทักษะชุดที่ 9 เรื่อง สัญลักษณ์

แบบฝึกทักษะชุดที่ 10 เรื่อง ผสมผสานโวหารภาพพจน์

ผู้จัดทำหวังไว้เป็นอย่างยิ่งว่า แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์โวหารภาพพจน์ในวรรณคดีและวรรณกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จะช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ให้กับผู้เรียนเป็นอย่างดี และจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สอนในการนำไปปรับใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามความเหมาะสม

ศิรินทรวรรณ พันธุ์วงศ์

เรื่อง	หน้า
คำนำ.....	ก
สารบัญ.....	๒
คำแนะนำในการใช้แบบฝึกทักษะ.....	1
มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด.....	2
จุดประสงค์การเรียนรู้.....	3
สาระสำคัญ.....	3
แบบทดสอบก่อนเรียน.....	4
ใบความรู้และแบบฝึกทักษะ	
ใบความรู้ที่ 1.....	7
แบบฝึกทักษะที่ 1.1.....	10
แบบฝึกทักษะที่ 1.2.....	11
แบบฝึกทักษะที่ 1.3.....	13
แบบฝึกทักษะที่ 1.4.....	15
แบบฝึกทักษะที่ 1.5.....	16
แบบทดสอบหลังเรียน.....	18
บรรณานุกรม.....	21
ภาคผนวก	
เฉลยแบบฝึกทักษะ.....	23

คำแนะนำในการใช้แบบฝึกทักษะ

แบบฝึกทักษะเล่มนี้ ใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อฝึกทักษะการวิเคราะห์ความงามทางด้านวรรณศิลป์ เรื่องการใช้โวหารภาพพจน์ นักเรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง โดยให้นักเรียนอ่านคำแนะนำและปฏิบัติกิจกรรมแต่ละขั้นตอน นักเรียนจะได้รับความรู้อย่างครบถ้วนและปฏิบัติตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละเรื่อง เพื่อให้ทราบว่าเมื่อจบบทเรียนแต่ละบทเรียนแล้วสามารถเรียนรู้อะไรได้บ้าง
2. ทำแบบทดสอบก่อนเรียน แล้วตรวจคำตอบที่เฉลยไว้ท้ายแบบทดสอบ เพื่อประเมินความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษา
3. ศึกษาเอกสารและทำแบบฝึกทักษะตามที่กำหนดไว้ พร้อมทั้งตรวจคำตอบเพื่อประเมินตนเอง
4. ทำแบบทดสอบหลังเรียน เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจอีกครั้งหนึ่ง
5. นักเรียนแต่ละคนต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ไม่เปิดดูเฉลยก่อนเรียนหลังเรียน และเฉลยแบบฝึกทักษะทุกแบบฝึก
6. นักเรียนและผู้สนใจที่ต้องการเนื้อหาเพิ่มเติมจากแบบฝึก สามารถค้นคว้าได้จากบรรณานุกรม

สาระที่ 2 การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนเขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

ท 2.1 ม.5/1 เขียนสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ โดยใช้ภาษาเรียบเรียงถูกต้อง มีข้อมูล และสาระสำคัญชัดเจน

สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

ท 5.1 ม.5/3 วิเคราะห์และประเมินคุณค่าด้านวรรณศิลป์ของวรรณคดีและวรรณกรรมในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ

ด้านความรู้ (K)

- 1) อธิบายความหมายและลักษณะของโวหารภาพพจน์ได้
- 2) บอกคุณค่าและความสำคัญของการใช้โวหารภาพพจน์ในวรรณคดีและวรรณกรรมได้

ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

- 3) มีทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูล การคิดหาคำตอบ และเขียนสื่อความ เพื่ออธิบายความรู้เรื่องความรู้พื้นฐานโวหารภาพพจน์
- 4) มีทักษะการทำงานกลุ่ม

ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (A)

- 5) มีมารยาทในการอ่าน การเขียน มีความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย และมุ่งมั่นในการทำงาน

โวหารภาพพจน์ (Figures Of Speech) คือ การใช้ถ้อยคำสำนวนที่ทำให้ผู้รับสารเกิดมโนภาพ หรือเกิดจินตนาการจากการอ่าน วรรณคดีและวรรณกรรมที่ดีจะมีลักษณะการใช้โวหารภาพพจน์ที่หลากหลาย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับสารเกิดความซาบซึ้ง เกิดจินตภาพ และมีความรู้สึกร่วมตรงตามความปรารถนาของผู้ส่งสารที่ต้องการสื่อออกมาทางวรรณคดีและวรรณกรรมเรื่องนั้น

แบบทดสอบก่อนเรียน

แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์โวหารภาพพจน์ในวรรณคดีและวรรณกรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ชุดที่ 1 เรื่อง ความรู้พื้นฐานโวหารภาพพจน์

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว แล้วทำเครื่องหมาย ✕ ลงใน
กระดาษคำตอบ

1. ข้อใดกล่าวถึงโวหารภาพพจน์ได้ถูกต้อง
 - ก. การใช้ภาษาเพื่ออธิบายเรื่องราวอย่างตรงไปตรงมา
 - ข. การใช้ถ้อยคำที่ทำให้ผู้รับสารเกิดจินตนาการหรือเกิดจินตนาการถ่ายทอดอารมณ์
 - ค. การยกตัวอย่างเหตุการณ์ประกอบเพื่อให้ความเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ มากขึ้น
 - ง. การเปรียบเทียบที่เรียกสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยใช้อันแทนเพื่อให้เกิดความหลากหลาย
2. เหตุใดจึงต้องมีการใช้โวหารภาพพจน์ในวรรณคดีและวรรณกรรม
 - ก. เพื่อบอกเล่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง
 - ข. เพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรม
 - ค. เพื่อให้ผู้รับสารซาบซึ้งและมีความรู้สึกร่วมตรงตามความปรารถนาของผู้แต่ง
 - ง. เพื่อให้ผู้รับสารได้รับความรู้ที่แฝงอยู่ในวรรณคดีและวรรณกรรมเรื่องนั้นอย่างแท้จริง
3. ข้อใดคือความหมายของโวหารภาพพจน์แบบสัทพจน์
 - ก. การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงกันข้ามหรือขัดแย้งกันมากล่าวร่วมกันได้อย่างกลมกลืน
 - ข. การใช้ถ้อยคำที่เลียนเสียงธรรมชาติ เพื่อช่วยสื่อให้ผู้รับสารรู้สึกเหมือนได้ยินเสียงโดยธรรมชาติของสิ่งนั้น ๆ
 - ค. การเปรียบเทียบโดยการนำเอาสิ่งไม่มีชีวิตหรือมีชีวิต แต่ไม่ใช่คนมากล่าวถึงราวกับเป็นคนหรือทำกริยาอาการอย่างคน
 - ง. การเปรียบเทียบที่เรียกสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยใช้อันแทนคำที่ใช้เรียกนั้นเกิดจากการเปรียบเทียบและ ตีความซึ่งใช้กันมานานจนเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไป

4. ข้อใดคือความหมายของโวหารภาพพจน์แบบบุคลาธิษฐาน

- ก. การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงกันข้ามหรือขัดแย้งกันมากล่าวร่วมกันได้อย่างกลมกลืน
- ข. การใช้ถ้อยคำที่เลียนเสียงธรรมชาติ เพื่อช่วยสื่อให้ผู้รับสารรู้สึกเหมือนได้ยินเสียงโดยธรรมชาติของสิ่งนั้น ๆ
- ค. การเปรียบเทียบโดยการนำเอาสิ่งไม่มีชีวิตหรือมีชีวิต แต่ไม่ใช่คนมากล่าวถึงราวกับเป็นคนหรือทำกิจรรมอย่างคน
- ง. การเปรียบเทียบที่เรียกสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยใช้คำอื่นแทนคำที่ใช้เรียกนั้นเกิดจากการเปรียบเทียบและ ติความซึ่งใช้กันมานานจนเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไป

5. "การเปรียบเทียบด้วยการกล่าวว่าสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งเป็นการเปรียบเทียบที่ไม่กล่าวตรง ๆ แต่ให้การกล่าวเป็นนัยให้เข้าใจเอง" คือโวหารภาพพจน์แบบใด

- ก. สัทพจน์
- ข. อติพจน์
- ค. บุคลาธิษฐาน
- ง. อุปลักษณ์

6. "การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงกันข้ามหรือขัดแย้งกันมากล่าวร่วมกันอย่างกลมกลืน" คือโวหารภาพพจน์แบบใด

- ก. ประพจน์
- ข. สัญลักษณ์
- ค. อุปมา
- ง. นามนัย

7. ข้อใดมีการใช้โวหารภาพพจน์แบบอุปมาอุปไมย

- ก. ฤดูกาลนี้ปีหนึ่งดงามราวกับนางฟ้า
- ข. หนาวจนกระดูกจะหลุด
- ค. สวรรค์นอกนรกในใจ
- ง. ทหารคือรั้วของชาติ

8. ข้อใดมีการใช้โวหารภาพพจน์แบบอติพจน์

- ก. เด็กน้อยเปรียบดังผ้าขาวอันบริสุทธิ์
- ข. เบาร่องไหจนน้ำตาแทบเป็นสายเลือด
- ค. ต้นข้าวโน้มตัวลงนอน
- ง. เสียงลมพัดหวีดหวิว

9. ข้อใด**ไม่**มีการใช้โวหารภาพพจน์

- ก. สะพานแกว่งลั่นเอี้ยดอ้าด คนเลี้ยงวัวทั้งสองยังไม่เคลื่อนไหวน
- ข. หน่อต้นใหญ่สูงตระหง่านเสียดยอดแทงทะลุฟ้าดูโดดเด่นอยู่ริมปลวก
- ค. ผู้ขายคนหนึ่งหาบถังใส่น้ำยามาเอวแอ่น ร่วงของเบาเข้าไปมาเหมือนคนเมา
- ง. นางออกจากบ้านทำสวนมาเมื่อตะวันเย็นย่ำ ท่ามกลางหมอกควันกลางฤดูหนาว

10. ข้อใด**มี**การใช้โวหารภาพพจน์

- ก. บริเวณนั้นเป็นทุ่งโล่งลึบตา ฟากตรงข้ามจอมปลวกเป็นป่าที่เจ้าของเพ็งถาง
- ข. แดดเข้าส่องมาอบอุ่น คนเลี้ยงวัวยังคงย่ำเท้าไปข้างหน้าอย่างไม่เร่งร้อน
- ค. เด็กชายวิ่งวนไปรอบๆ บ้านดินทรายยื่นดอกไม้แกว่งไกวหลอกล่อ
- ง. เธอจะกำลังถูกความพึงเพื่อครอบงำเสียจนตาบอด

1. การคิดวิเคราะห์

1.1 ความหมายของการคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการจำแนก องค์ประกอบต่าง ๆ ของเรื่องราว หรือเหตุการณ์ เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น เพื่อค้นหาสภาพความเป็นจริงหรือสิ่งสำคัญของสิ่งที่กำหนดให้

1.2 ลักษณะของการคิดวิเคราะห์

ลักษณะการคิดวิเคราะห์คือ การแสดงออกให้เห็นถึงวิธีคิดโดยคิดอย่างลึกซึ้ง เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในสิ่งที่วิเคราะห์ ทั้งโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ กระบวนการ ผลลัพธ์ รวมทั้งคุณค่า เป็นความสามารถในการหาส่วนประกอบที่สำคัญของสิ่งของหรือเรื่องราวต่าง ๆ การหาความสัมพันธ์ของส่วนประกอบสำคัญต่าง ๆ และเป็นความสามารถในการหาหลักความสัมพันธ์ส่วนสำคัญในเรื่องนั้น

1.3 ประโยชน์ของการคิดวิเคราะห์

การคิดวิเคราะห์ช่วยให้เราเข้าใจความจริง รู้เหตุผลของสิ่งที่เกิดขึ้น ช่วยในการสำรวจความสมเหตุสมผลของข้อมูลที่ปรากฏ ไม่ด่วนสรุปสิ่งใดง่าย ๆ แต่สืบสารตามความเป็นจริง โดยพิจารณาสาระสำคัญอื่น ๆ ที่ถูกบิดเบือน ช่วยพัฒนาความเป็นคนช่างสังเกต รู้จักหาเหตุผลที่สมเหตุสมผลให้กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง และช่วยประมาณการความน่าจะเป็น

2. โวหารภาพพจน์

2.1 ความหมายของโวหารภาพพจน์

โวหารภาพพจน์ (Figures Of Speech) คือ การใช้ถ้อยคำสำนวนที่ทำให้ผู้รับสารเกิดมโนภาพ หรือเกิดจินตนาการจากการอ่าน วรรณคดีและวรรณกรรมที่ดีจะมีลักษณะการใช้โวหารภาพพจน์ที่หลากหลาย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับสารเกิดความซาบซึ้ง เกิดจินตภาพและมีความรู้สึกร่วมตรงตามความปรารถนาของผู้ส่งสารที่ต้องการสื่อออกมาทางวรรณคดีและวรรณกรรมเรื่องนั้น

2.2 ลักษณะของโวหารภาพพจน์

- เป็นการนำถ้อยคำสำนวนในการสื่อสารอย่างมีศิลปะ
- เป็นการสื่อให้ผู้รับสารเกิดมโนภาพ หรือเกิดจินตนาการจากการอ่าน
- ผู้อ่านมีความซาบซึ้งและมีความรู้สึกร่วมตรงตามความปรารถนาของผู้ส่งสารที่ต้องการสื่อออกมาทางวรรณคดีและวรรณกรรมเรื่องนั้น
- ก่อให้เกิดความงามในการใช้ภาษา ทำให้วรรณคดีและวรรณกรรมนั้นเป็นงานเขียนที่มีคุณค่าและมีความงามด้านวรรณศิลป์

2.3 ประเภทของโวหารภาพพจน์

โวหารภาพพจน์มี 8 ประเภท ดังนี้

1. **อุปมาอุปไมย (Simile)** คือ การนำสิ่งที่มีลักษณะหรือคุณสมบัติเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันมาเปรียบเทียบกัน เช่น ขาวเหมือนสำลี, สวยราวกับนางฟ้า เป็นต้น

2. **อุปลักษณ์ (Metaphor)** คือ การเปรียบเทียบด้วยการกล่าวว่าสิ่งหนึ่งนั้นเป็นอีกสิ่งหนึ่ง เป็นการเปรียบเทียบที่ไม่กล่าวตรงๆ แต่ใช้การกล่าวเป็นนัยให้เข้าใจเอง เช่น ครูคือแม่พิมพ์ของชาติ, ขาวนาเป็นกระดูกสันหลังของชาติ เป็นต้น

3. บุคลาธิษฐาน(Personification) คือการเปรียบเทียบโดยการนำเอาสิ่งไม่มีชีวิตหรือมีชีวิต แต่ไม่ใช่คนมากล่าวถึงราวกับเป็นคนหรือทำกริยาอาการอย่างคน เช่น พระอาทิตย์ยิ้มแฉ่ง , ท้องฟ้าร้องไห้ เป็นต้น

4. อติพจน์ (Hyperbole) คือ การกล่าวเกินจริง ซึ่งเป็นความรู้สึกหรือความคิดของผู้กล่าวที่ต้องการย้ำความหมายให้ผู้ฟังรู้สึกว่ามันเกินจริงจริง เช่น รักเท่าฟ้า , ลำบากเลือดตาแทบกระเด็น เป็นต้น

5. นามนัย (Metonymy) คือ การเปรียบเทียบโดยใช้คำหรือวลีซึ่งบ่งลักษณะหรือคุณสมบัติที่เป็นจุดเด่นหรือลักษณะสำคัญของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น เมืองชาละวัน หมายถึง จังหวัดพิจิตร , ทิมเลือเหลือง หมายถึง ทิมมาเลเซีย เป็นต้น

6. ประพจน์ (Paradox) คือ การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงกันข้ามหรือขัดแย้งกันมากล่าวร่วมกันได้อย่างกลมกลืนกัน เช่น ทำคุณบูชาโทษ , หนีร้อนมาพึ่งเย็น เป็นต้น

7. สัทพจน์ (Onomatopoeia) คือ การใช้ถ้อยคำที่เลียนเสียงธรรมชาติ เพื่อช่วยสื่อให้ผู้รับสารรู้สึกเหมือนได้ยินเสียงโดยธรรมชาติของสิ่งนั้น ๆ เช่น ฟ๊าฟาดัง เปรี๊ยะ , นกร้อง จี๊ๆ , แก้วแตกดัง เพล้ง เป็นต้น

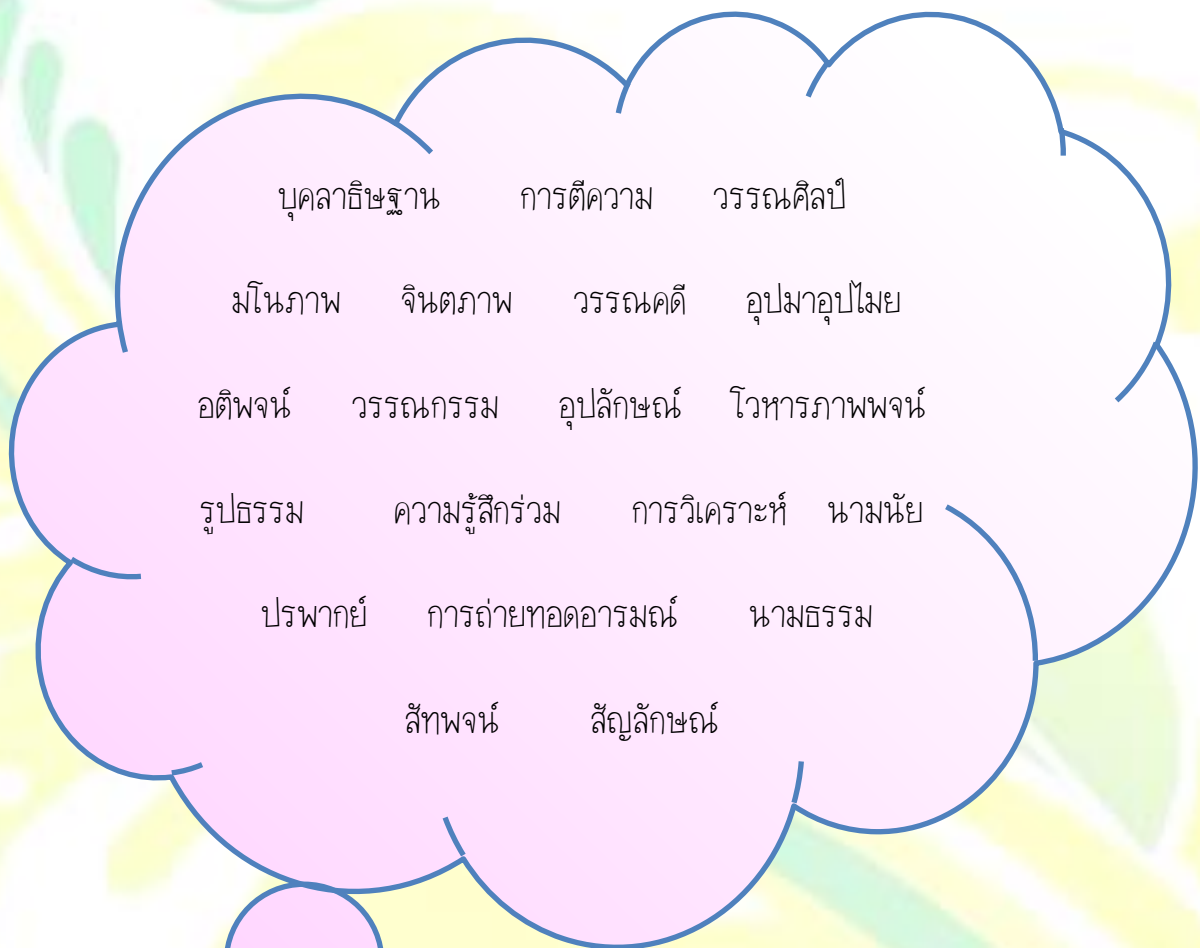
8. สัญลักษณ์ (Symbol) คือ การเปรียบเทียบที่เรียกสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยใช้คำอื่นแทนคำที่ใช้เรียกนั้นเกิดจากการเปรียบเทียบและ ติความซึ่งใช้กันมานานจนเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไป เช่น ดอกกุหลาบ คือสัญลักษณ์ของความรัก , สีดำ เป็นสัญลักษณ์ของความชั่วร้าย เป็นต้น

ศึกษาไปความรู้เข้าใจแล้ว
ลองทำแบบฝึกทักษะดูนะจ๊ะ

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาคำศัพท์ในกรอบคำพูด แล้วทำเครื่องหมาย ○ ล้อมรอบ คำที่อยู่ในกลุ่มประเภทของโวหารภาพพจน์

เกณฑ์การให้คะแนน (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)

1. ตอบถูกต้องตามเฉลย 1 คะแนน
2. ตอบผิดไม่ตรงตามเฉลย 0 คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแล้วทำเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อความที่ถูกต้อง และทำเครื่องหมาย ✗ หน้าข้อความที่ผิด

_____ 1. การใช้โวหารภาพพจน์ทำให้ผู้รับสารเกิดมโนภาพหรือเกิดจินตนาการ

_____ 2. วรรณคดีและวรรณกรรมที่ดีเรื่องหนึ่งควรมีลักษณะการใช้โวหารภาพพจน์เพียงประเภทเดียวเท่านั้น

_____ 3. อุปมา (Simile) คือ การนำสิ่งที่เป็นรูปธรรมที่มีลักษณะหรือคุณสมบัติเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันมาเปรียบเทียบกัน

_____ 4. นามนัย (Metonymy) คือ การเปรียบเทียบกับกล่าวอ้างว่าสิ่งหนึ่งนั้นเป็นอีกสิ่งหนึ่งเป็นการเปรียบเทียบที่ไม่กล่าวตรง ๆ แต่ใช้การกล่าวเป็นนัยให้เข้าใจเอง

_____ 5. บุคลาธิษฐาน (Personification) คือ การเปรียบเทียบโดยการนำเอาสิ่งไม่มีชีวิตหรือมีชีวิตแต่ไม่ใช่คนมากล่าวถึงราวกับเป็นคนหรือทำกริยาอาการอย่างคน

_____ 6. สัทพจน์ (Onomatopoeia) คือ การกล่าวเกินจริงซึ่งเป็นความรู้สึกหรือความคิดของผู้กล่าวที่ต้องการย้ำความหมายให้ผู้ฟังรู้สึกว้าวุ่นหนักแน่น

_____ 7. อุปลักษณ์ (Metaphor) คือ การเปรียบเทียบโดยการใช้นำหรือวลีซึ่งบ่ง
ลักษณะหรือคุณสมบัติที่เป็นจุดเด่นหรือลักษณะสำคัญของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

_____ 8. พรพกย์ (Paradox) คือ การนำถ้อยคำที่มีความหมายตรงกันข้ามหรือ
ขัดแย้งกันมากล่าวร่วมกันได้อย่างกลมกลืนกัน

_____ 9. อติพจน์ (Hyperbole) คือ การนำถ้อยคำที่เลียนเสียงธรรมชาติ เพื่อช่วยสื่อ
ให้ผู้รับสารรู้สึกเหมือนได้ยินเสียงโดยธรรมชาติของสิ่งนั้น ๆ

_____ 10. สัญลักษณ์ (Symbol) คือ การเปรียบเทียบที่เรียกสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยใช้
คำอื่นแทนคำที่ใช้เรียกนั้นเกิดจากการเปรียบเทียบและตีความซึ่งใช้กัน
มานานจนเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไป

เกณฑ์การให้คะแนน (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)

1. ตอบถูกต้องตามเฉลย 1 คะแนน
2. ตอบผิดไม่ตรงตามเฉลย 0 คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนจับคู่คำกับความหมายให้ถูกต้อง แล้วเติมตัวอักษรลงในช่องว่าง

ก. โวหารภาพพจน์ (Figures Of Speech)	จ. อติพจน์ (Hyperbole)
ข. มโนภาพ (imagination)	ข. นามนัย (Metonymy)
ค. อุปมาอุปไมย (Simile)	ช. ประพจน์ (Paradox)
ง. อุปลักษณ์ (Metaphor)	ฉ. สัทพจน์ (Onomatopoeia)
จ. บุคลาธิษฐาน (Personification)	ญ. สัญลักษณ์ (Symbol)

_____ 1. การเปรียบเทียบโดยการนำเอาสิ่งไม่มีชีวิตหรือมีชีวิต แต่ไม่ใช่คนมากล่าวถึงราวกับเป็นคนหรือทำกิจอย่างคน

_____ 2. การเปรียบเทียบที่เรียกสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยใช้คำอื่นแทน คำที่ใช้เรียกนั้นเกิดจากการเปรียบเทียบและตีความซึ่งเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไป

_____ 3. การใช้ถ้อยคำลำนวนที่ทำให้ผู้รับสารเกิดมโนภาพ หรือเกิดจินตนาการ

_____ 4. การนำสิ่งที่มีลักษณะหรือคุณสมบัติเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันมาเปรียบเทียบกัน

_____ 5. การเปรียบเทียบกับกล่าวอ้างสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง เป็นการเปรียบเทียบที่ไม่กล่าวตรง ๆ แต่ใช้การกล่าวเป็นนัยให้เข้าใจเอง

_____ 6. การกล่าวเกินจริง ซึ่งเป็นความรู้สึกหรือความคิดของ ผู้กล่าวที่ต้องการย้ำความหมายให้ผู้ฟังรู้สึกว่ามีน้ำหนักแน่นจริงจัง

_____ 7. การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงกันข้ามหรือขัดแย้งกันมากล่าวรวมกันได้อย่างกลมกลืนกัน

_____ 8. การใช้ถ้อยคำที่เลียนเสียงธรรมชาติเพื่อช่วยสื่อให้ผู้รับสารรู้สึกเหมือนได้ยินเสียงโดยธรรมชาติของสิ่งนั้น ๆ

_____ 9. ภาพที่เกิดจากความคิดและจินตนาการ ซึ่งถูกกระตุ้นจากข้อมูลหรือสารที่ได้รับ

_____ 10. การเปรียบเทียบโดยการใช้นำหรือวลีซึ่งบ่งลักษณะหรือคุณสมบัติที่เป็นจุดเด่นหรือลักษณะสำคัญของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

เกณฑ์การให้คะแนน (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)

1. ตอบถูกต้องตามเฉลย 1 คะแนน
2. ตอบผิดไม่ตรงตามเฉลย 0 คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนคำศัพท์ลงในตารางปริศนาอักษรไขว้ให้สอดคล้องกับความหมายของคำทั้งแนวตั้งและแนวนอน

						2										
	1					1										
								3		4/2						
3																
															5	
				4												
										5						

แนวตั้ง

1. ถ้อยคำสำนวนที่ทำให้เกิดจินตนาการ
2. การจำแนกองค์ประกอบต่าง ๆ
3. การกล่าวเกินความเป็นจริง
4. การนำสิ่งที่คล้ายกันมาเปรียบเทียบกัน
5. การเรียกสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยใช้คำอื่นแทน

แนวนอน

1. การเลียนแบบกิริยาอาการของมนุษย์
2. การกล่าวว่าสิ่งหนึ่งนั้นเป็นอีกสิ่งหนึ่ง
3. การใช้คำหรือวลีซึ่งบ่งลักษณะสำคัญของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
4. การใช้ถ้อยคำที่เลียนเสียงธรรมชาติ
5. การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงกันข้าม

เกณฑ์การให้คะแนน (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)

1. ตอบถูกต้องตามเฉลย 1 คะแนน
2. ตอบผิดไม่ตรงตามเฉลย 0 คะแนน

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

1. อธิบายความหมายของคำว่า "การคิดวิเคราะห์" ตามความเข้าใจของนักเรียน

2. ทักษะการคิดวิเคราะห์มีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันของนักเรียนอย่างไร

3. โวหารภาพพจน์ (Figures Of Speech) คือ

4. โวหารภาพพจน์มีกี่ประเภท อะไรบ้าง

5. การใช้โวหารภาพพจน์มีความสำคัญและจำเป็นต่องานเขียนหรือไม่ อย่างไร

เกณฑ์การให้คะแนน (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)

1. ตอบคำถามตรงตามประเด็น มีการแสดงความคิดเห็น หรือยกตัวอย่างประกอบอย่างละเอียดชัดเจน 2 คะแนน
2. ตอบคำถามตรงตามประเด็น แต่ไม่มีการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม 1 คะแนน
3. ตอบคำถามไม่ตรงประเด็น 0 คะแนน

แบบฝึกทักษะการวิเคราะห์โวหารภาพพจน์ในวรรณคดีและวรรณกรรม
วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
ชุดที่ 1 เรื่อง ความรู้พื้นฐานโวหารภาพพจน์

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว แล้วทำเครื่องหมาย ✕ ลงใน
กระดาษคำตอบ

1. ข้อใดคือความหมายของโวหารภาพพจน์แบบสัทพจน์
 - ก. การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงกันข้ามหรือขัดแย้งกันมากล่าวร่วมกันได้อย่างกลมกลืน
 - ข. การใช้ถ้อยคำที่เลียนเสียงธรรมชาติ เพื่อช่วยสื่อให้ผู้รับสารรู้สึกเหมือนได้ยินเสียงโดยธรรมชาติของสิ่งนั้น ๆ
 - ค. การเปรียบเทียบโดยการนำเอาสิ่งไม่มีชีวิตหรือมีชีวิต แต่ไม่ใช่คนมากล่าวถึงราวกับเป็นคนหรือทำกริยาอาการอย่างคน
 - ง. การเปรียบเทียบที่เรียกสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยใช้อันแทนคำที่ใช้เรียกนั้นเกิดจากการเปรียบเทียบและ ตีความซึ่งใช้กันมานานจนเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไป
2. เหตุใดจึงต้องมีการใช้โวหารภาพพจน์ในวรรณคดีและวรรณกรรม
 - ก. เพื่อบอกเล่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง
 - ข. เพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจในการอ่านวรรณคดีและวรรณกรรม
 - ค. เพื่อให้ผู้รับสารซาบซึ้งและมีความรู้สึกตรงตามความปรารถนาของผู้แต่ง
 - ง. เพื่อให้ผู้รับสารได้รับความรู้ที่แฝงอยู่ในวรรณคดีและวรรณกรรมเรื่องนั้นอย่างแท้จริง
3. ข้อใดกล่าวถึงโวหารภาพพจน์ได้ถูกต้อง
 - ก. การใช้ภาษาเพื่ออธิบายเรื่องราวอย่างตรงไปตรงมา
 - ข. การใช้ถ้อยคำที่ทำให้ผู้รับสารเกิดจินตภาพหรือเกิดจินตนาการถ่ายทอดอารมณ์
 - ค. การยกตัวอย่างเหตุการณ์ประกอบเพื่อให้มีความเข้าใจเรื่องราวต่าง ๆ มากขึ้น
 - ง. การเปรียบเทียบที่เรียกสิ่งหนึ่งสิ่งใดโดยใช้อันแทนเพื่อให้เกิดความหลากหลาย

4. ข้อใดคือความหมายของโวหารภาพพจน์แบบบุคคลาธิษฐาน

- ก. การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงกันข้ามหรือขัดแย้งกันมากล่าวร่วมกันได้อย่างกลมกลืน
- ข. การใช้ถ้อยคำที่เลียนเสียงธรรมชาติ เพื่อช่วยสื่อให้ผู้รับสารรู้สึกเหมือนได้ยินเสียงโดยธรรมชาติของสิ่งนั้น ๆ
- ค. การเปรียบเทียบโดยการนำเอาสิ่งไม่มีชีวิตหรือมีชีวิต แต่ไม่ใช่คนมากล่าวถึงราวกับเป็นคนหรือทำกริยาอาการอย่างคน
- ง. การเปรียบเทียบที่เรียกสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยนำคำอื่นแทนคำที่ใช้เรียกนั้นเกิดจากการเปรียบเทียบและ ตีความซึ่งใช้กันมานานจนเป็นที่เข้าใจกันโดยทั่วไป

5. "การเปรียบเทียบด้วยการกล่าวว่าสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งเป็นการเปรียบเทียบที่ไม่กล่าวตรง ๆ แต่ใช้การกล่าวเป็นนัยให้เข้าใจเอง" คือโวหารภาพพจน์แบบใด

- ก. สัทพจน์
- ข. อติพจน์
- ค. บุคคลาธิษฐาน
- ง. อุปลักษณ์

6. "การใช้ถ้อยคำที่มีความหมายตรงกันข้ามหรือขัดแย้งกันมากล่าวร่วมกันอย่างกลมกลืน" คือโวหารภาพพจน์แบบใด

- ก. ประพจน์
- ข. สัญลักษณ์
- ค. อุปมา
- ง. นามนัย

7. ข้อใดมีการใช้โวหารภาพพจน์แบบอุปมาอุปไมย

- ก. ถีดาลันจีปี่หนึ่งดงามราวกับนางฟ้า
- ข. หนาวจนกระดูกจะหลุด
- ค. สวรรค์ในอกนรกในใจ
- ง. ทหารคือร้วของชาติ

8. ข้อใดมีการใช้โวหารภาพพจน์

- ก. บริเวณนั้นเป็นทุ่งโล่งลึบตา ฟากตรงข้ามจอมปลวกเป็นป่าที่เจ้าของเพิงถาง
- ข. แดดเข้าสู่มาอบอุ่น คนเลี้ยงวัวยังคงย่ำเท้าไปข้างหน้าอย่างไม่เร่งร้อน
- ค. เด็กชายวิ่งวนไปรอบๆ บ้านดินทรายยื่นดอกไม้แกว่งไกวหลอกล่อ
- ง. เธอจะกำลังถูกความพึงเพื่อครอบงำเสียจนตาบอด

9. ข้อใด**ไม่มี**การใช้โวหารภาพพจน์

- ก. สะพานแกว่งลั่นเอี้ยดอ้าด คนเลี้ยงวัวทั้งสองยังไม่เคลื่อนไหว
- ข. นุ่นต้นใหญ่สูงตระหง่านเสียดยอดแท่งทะลุฟ้าดูโดดเด่นอยู่ริมปลวก
- ค. ผู้ชายคนหนึ่งหาบถังใส่น้ำยามาเอวแอ่น ร่างของเขาเซไปมาเหมือนคนเมา
- ง. นางออกจากบ้านทำสวนมาเมื่อตะวันเย็นย่ำ ท่ามกลางหมอกควันกลางฤดูหนาว

10. ข้อใด**มี**การใช้โวหารภาพพจน์แบบอติพจน์

- ก. เด็กน้อยเปรียบดังผ้าขาวอันบริสุทธิ์
- ข. เขาร้องไห้จนน้ำตาแทบเป็นสายเลือด
- ค. ต้นข้าวโน้มตัวลงนอน
- ง. เสียงลมพัดหวีดหวิว

บรรณานุกรม

- กระแสร้ มัลยาภรณ์. (2528). **มนุษย์กับวรรณกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โอเอสพรีนติ้งเฮาส์.
- กฤษณา อโศกสิน [นามแฝง]. (2553). **น้ำเล่นไฟ**. กรุงเทพมหานคร: เพื่อนดี.
- กุหลาบ มัลลิกะมาส. (2554). **วรรณคดีวิจารณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธัญญา แสงคำ. (2553). **แบบฝึกเสริมทักษะ**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : [http:// www.sahavicha.com?name=/media&file=readmedia&id=1667](http://www.sahavicha.com?name=/media&file=readmedia&id=1667).
- เปรมวิทย์ วิวัฒนเศรษฐ์. (2554). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวรรณคดีและวรรณกรรม**. พะเยา : มหาวิทยาลัยพะเยา.
- พรรณษา พลอยงาม. (2551). **วิเคราะห์การใช้ภาษา กลวิธีการเขียน และโลกทัศน์ในบทความของ นิตินันท์ นวรัตน์ ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย) กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อัลมิตรา. (2556). **ภาพประกอบปก**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : [http:// www.thaipoe.com/poem/146826](http://www.thaipoe.com/poem/146826).
- Maker. (2555). **การ์ตูนเด็กไทย (kid cartoon thai)**. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : [http:// www.cartoon-icon.blogspot.com/2012/01/2-kid-cartoon-thai-2.html](http://www.cartoon-icon.blogspot.com/2012/01/2-kid-cartoon-thai-2.html).

ภาคผนวก

เฉลยแบบฝึกทักษะ

การวิเคราะห์โวหารภาพพจน์ในวรรณคดีและวรรณกรรม
วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5
ชุดที่ 1 เรื่อง ความรู้พื้นฐานโวหารภาพพจน์

แบบทดสอบก่อนเรียน

(คะแนนเต็ม 10 คะแนน)

1. ข	2. ค	3. ข	4. ค	5. ง	6. ก	7. ก	8. ข	9. ง	10. ง
------	------	------	------	------	------	------	------	------	-------

แบบฝึกทักษะที่ 1.1

(คะแนนเต็ม 10 คะแนน)

แบบฝึกทักษะที่ 1.2 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)

1. ✓	2. ✗	3. ✓	4. ✗	5. ✓	6. ✗	7. ✗	8. ✓	9. ✗	10. ✓
------	------	------	------	------	------	------	------	------	-------

แบบฝึกทักษะที่ 1.3 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)

1. จ	2. ญ	3. ก	4. ค	5. ง	6. ฌ	7. ฌ	8. ฌ	9. ฌ	10. ฌ
------	------	------	------	------	------	------	------	------	-------

แบบฝึกทักษะที่ 1.4 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)

						วิ									
						เ									
	โ					บุ	ค	ล	า	ธิ	ษ	ฐ	า	ห	
	ว					ร									
	ห					า		อ		อุ	ป	ลั	ก	ษ	ณ์
น	า	ม	ห	ย		ะ		ติ		ป					
	ร					ห		พ		ม				ล	
	ภ							จ		า				ญ	
	า				ล	ท	พ	จ	ห	อุ				ล	
	พ									ป	ร	พ	า	ก	ย์
	พ									ไ				ษ	
	จ									ม				ณ์	
	ห									ย					

แบบฝึกทักษะที่ 1.5 (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)

ข้อ	คำตอบ
1	การคิดวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการจำแนก องค์ประกอบต่าง ๆ ของเรื่องราว หรือเหตุการณ์ เพื่อหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างองค์ประกอบเหล่านั้น เพื่อค้นหาสภาพความเป็นจริงหรือสิ่งสำคัญของสิ่งที่กำหนดให้
2	ทักษะการวิเคราะห์ทำให้เราสามารถจัดระบบความคิดจากข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เราได้รับ เป็นการแปลผลจากข้อเท็จจริงเป็นความรู้ที่เราสามารถนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิต ยกตัวอย่างเช่น การวิเคราะห์ถึงโทษของยาเสพติด แล้วทำให้เราคิดว่าเราจะไม่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เป็นต้น

ข้อ	คำตอบ
3	การใช้ถ้อยคำสำนวนโวหารที่ทำให้ผู้รับสารเกิดมโนภาพ หรือเกิดจินตนาการจากการอ่าน วรรณคดีและวรรณกรรมที่ดีนั้นจะมีลักษณะการใช้โวหารภาพพจน์ที่หลากหลาย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้รับสารเกิดความซาบซึ้ง เกิดจินตภาพและมีความรู้สึกร่วมตรงตามความปรารถนาของผู้ส่งสาร
4	โวหารภาพพจน์มี 8 ประเภท ได้แก่ อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน อติพจน์ นามนัย ปรพจน์ สัทพจน์ สัญลักษณ์
5	การใช้โวหารภาพพจน์มีความสำคัญและจำเป็นต่องานเขียนเป็นอย่างมาก เพราะช่วยทำให้ผู้รับสารเกิดความซาบซึ้ง เกิดจินตภาพและมีความรู้สึกร่วมตรงตามความปรารถนาของผู้ส่งสารที่ต้องการสื่อออกมาทางวรรณคดีและวรรณกรรม และเพื่อให้ผู้รับสารเกิดมโนภาพ หรือเกิดจินตนาการจากการอ่าน

แบบทดสอบหลังเรียน

(คะแนนเต็ม 10 คะแนน)

1. ป	2. ค	3. ป	4. ค	5. ง	6. ก	7. ก	8. ง	9. ง	10. ป
------	------	------	------	------	------	------	------	------	-------

